

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความเครียดในการปฏิบัติงานของครูและการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงานของครู และตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ในจังหวัดชลบุรี ปีการศึกษา 2555 ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนที่มีขนาดตั้งแต่ขนาดกลางขึ้นไป จำนวน 16 โรงเรียน มีครูจำนวน 450 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย คือ ตัวแปรแฝง จำนวน 5 ตัวแปร คือ (1) ตัวแปรแฝงความเครียดจากภาระงาน ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ ด้านปริมาณงาน ด้านความกดดันจากการปฏิบัติงานที่มีเวลาจำกัด ด้านการรับผิดชอบงานเพิ่ม และด้านความรับผิดชอบต่อผลการเรียนรู้นักเรียน (2) ตัวแปรแฝงความเครียดจากพฤติกรรมของนักเรียน ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ ด้านห้องเรียนที่ขาดความพร้อมในการเรียน ด้านพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน และด้านการควบคุมระเบียบวินัยของนักเรียน (3) ตัวแปรแฝงการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูด้านการสอน ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ ความรู้และทักษะในการสอนของคณะครูในโรงเรียน ความคาดหวังของคณะครูในโรงเรียน และความมุ่งมั่นในการสอนของคณะครูในโรงเรียน (4) ตัวแปรแฝงการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูด้านการควบคุมระเบียบวินัยของนักเรียน ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ ความเข้าใจเรื่องระเบียบวินัยของคณะครูในโรงเรียน ทักษะการจัดการพฤติกรรมนักเรียนของคณะครูในโรงเรียน และความตั้งใจควบคุมระเบียบวินัยนักเรียนของคณะครูในโรงเรียน และ (5) ตัวแปรแฝงความพึงพอใจในงานของครู ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 6 ตัวแปร ได้แก่ ด้านความต้องการพวงร่างกาย ด้านความต้องการความมั่นคงและความปลอดภัย ด้านความต้องการทางสังคม ด้านความต้องการได้รับการนับถือและยกย่อง ด้านความต้องการความสำเร็จขั้นสูง และด้านความรู้สึกของครูที่มีต่องาน เครื่องมือที่ใช้การวิจัย คือ แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของครูผู้สอน จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 ความเครียดในการปฏิบัติงานของครู มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 23 ข้อ แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านความเครียดจากภาระงาน และด้านความเครียดจากพฤติกรรมของนักเรียน มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .97

ตอนที่ 3 การรับรู้ความสามารถของกลุ่มครู มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 22 ข้อ แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ การรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูด้านการสอน และการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูด้านการควบคุมระเบียบวินัยของนักเรียน มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .95

ตอนที่ 4 ความพึงพอใจในงานของครู มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .97

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามจำนวน 560 ฉบับ ให้กลุ่มตัวอย่าง และเดินทางไปเก็บคืนด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืนมา 480 ฉบับ คิดเป็นอัตราการตอบกลับร้อยละ 85.71 เมื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลในแบบสอบถาม โดยพิจารณาจากความครบถ้วนของการตอบพบว่า มีแบบสอบถามจำนวน 30 ฉบับที่ตอบคำถามไม่ครบถ้วนและขาดความสมบูรณ์ในการตอบมากกว่าร้อยละ 50 ผู้วิจัยจึงตัดข้อมูลของแบบสอบถามฉบับนั้น ดังนั้นจึงได้แบบสอบถามสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวน 450 ฉบับ ซึ่งเพียงพอให้กับกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ จากนั้นตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แล้วนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานโดยใช้โปรแกรม SPSS และวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้นโดยใช้โปรแกรม LISREL 8.80

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 19 ตัวแปร พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทั้งหมดจำนวน 171 คู่ มีค่าอยู่ในช่วง -.40 ถึง .81 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์กันขนาดพอเหมาะไม่สูงเกินไปคือ มีค่าไม่เกิน .90 (Aroian & Norris, 2001) แสดงว่าตัวแปรทั้งหมดมีความเหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์หาค่าสหสัมพันธ์ โดยแบ่งเป็นค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางบวกจำนวน 87 คู่ มีค่าอยู่ในช่วง .25 ถึง .81 และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางลบจำนวน 84 คู่ มีค่าอยู่ในช่วง -.07 ถึง -.40 ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 163 คู่ รองลงมามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 5 คู่ ยกเว้นความสัมพันธ์ของตัวแปรความเครียดจากภาระงานด้านความกดดันจากการปฏิบัติงานที่มีเวลาจำกัด (sw2) กับความรู้และทักษะในการสอนของคณะครูในโรงเรียน (tcei7) และความสัมพันธ์ของตัวแปรความเครียดจากพฤติกรรมของนักเรียนด้านพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน (sb6) กับความเข้าใจเรื่องระเบียบวินัยของคณะครูในโรงเรียน (tced10) ที่ไม่พบว่ามีค่าสัมสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ที่อยู่ภายในตัวแปรแฝงเดียวกันที่มีค่าสูงสุดคือ ความคาดหวังของคณะครูในโรงเรียน (tcei2) กับความมุ่งมั่นในการสอนของคณะครูในโรงเรียน (tcei3) มีค่าเท่ากับ .81 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ในตัวแปรแฝงความพึงพอใจในงานของครูกับตัวแปรสังเกตได้ในตัวแปรแฝงอื่นที่มีค่าสูงสุดคือ ทักษะการจัดการพฤติกรรมนักเรียนของคณะครูในโรงเรียน (tced2) กับความต้องการความสำเร็จขั้นสูง (sat5) มีค่าเท่ากับ .55

2. ผลการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความเครียดในการปฏิบัติงานของครู และการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงานของครู ปรากฏว่า โมเดลตามสมมติฐานที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี พิจารณาได้จากค่าสถิติและดัชนีตรวจสอบความกลมกลืนที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทุกค่า ได้แก่ ค่าสถิติไค-สแควร์ (χ^2) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 7.93, df = 23, p = 1.00$) ส่วนดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1.00 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ .98 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 1.00 ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ .02 ความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ .00

ค่าความคลาดเคลื่อนในรูปคะแนนมาตรฐานสูงสุด (Largest Standardized Residual) เท่ากับ 1.47 และกราฟคิวพล็อต (Q-Plot) มีความชันมากกว่าเส้นทแยงมุม

ตัวแปรสังเกตได้ในแต่ละตัวแปรแฝงมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็นบวกในระดับที่ยอมรับได้ (มากกว่า .30) โดยมีค่าอยู่ในช่วง .46 ถึง .75 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานอยู่ในช่วง .03 ถึง .08 ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือ ความเครียดจากภาระงานด้านปริมาณงาน (sw1) รองลงมาคือ ความเครียดจากพฤติกรรมของนักเรียนด้านห้องเรียนที่ขาดความพร้อมในการเรียน (sb5) และตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุดคือ ความพึงพอใจในงานของครูด้านความต้องการทางร่างกาย (sat1) โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .75, .74 และ .46 ตามลำดับ

ความเที่ยงของตัวแปรสังเกตได้แต่ละตัวมีค่าค่อนข้างสูง โดยตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าความเที่ยงสูงที่สุดคือ ทักษะการจัดการพฤติกรรมนักเรียนของคณะครูในโรงเรียน (tced11) มีค่าเท่ากับ .92 รองลงมาคือ ความมุ่งมั่นในการสอนของคณะครูในโรงเรียน (tcei9) และความตั้งใจควบคุมระเบียบวินัยนักเรียนของคณะครูในโรงเรียน ซึ่งมีค่าความเที่ยงเท่ากันคือ .91 และตัวแปรที่มีค่าความเที่ยงน้อยที่สุดคือ ความพึงพอใจในงานของครูด้านความต้องการทางร่างกาย (sat1) มีค่าเท่ากับ .56 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวแปรตามคือ ความพึงพอใจในงานของครู มีค่าเท่ากับ .51 แสดงว่าตัวแปรทั้งหมดในโมเดลสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความพึงพอใจในงานของครูได้ร้อยละ 51

3. การพิจารณาอิทธิพลของตัวแปรแฝงในโมเดลที่พัฒนาขึ้นพบว่า ตัวแปรแฝงที่มีอิทธิพลรวมต่อความพึงพอใจในงานของครูมากที่สุดคือ การรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูด้านการสอน (TCEI) รองลงมาคือ การรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูด้านการควบคุมระเบียบวินัยของนักเรียน (TCED) และความเครียดจากภาระงาน (SW) ส่วนตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในงานของครูน้อยที่สุดคือ ความเครียดจากพฤติกรรมของนักเรียน (SB) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .33, .28, -.28 และ -.22 ตามลำดับ สำหรับเส้นทางอิทธิพลที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงานของครู พบว่า เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ดังนี้

3.1 ตัวแปรความพึงพอใจในงานของครู (SAT) ได้รับอิทธิพลรวมจากตัวแปรความเครียดจากภาระงาน (SW) เท่ากับ -.28 โดยเป็นอิทธิพลทางตรงเชิงลบเท่ากับ -.16 และเป็นอิทธิพลทางอ้อมส่งผ่านตัวแปรการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูด้านการสอน (TCEI) เท่ากับ -.12 แสดงว่า ความเครียดจากภาระงานเป็นสาเหตุที่ทำให้ความพึงพอใจในงานของครูลดลง โดยเป็นสาเหตุทั้งทางตรงและทางอ้อมส่งผ่านการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูด้านการสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.2 ตัวแปรความพึงพอใจในงานของครู (SAT) ได้รับอิทธิพลรวมจากตัวแปรความเครียดจากพฤติกรรมของนักเรียน (SB) เท่ากับ -.22 โดยเป็นอิทธิพลทางตรงเชิงลบเท่ากับ -.15 และเป็นอิทธิพลทางอ้อมส่งผ่านตัวแปรการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูด้านการควบคุมระเบียบวินัยของนักเรียน (TCED) เท่ากับ -.07 แสดงว่า ความเครียดจากพฤติกรรมของนักเรียนเป็นสาเหตุที่ทำให้ความพึงพอใจในงานของครูลดลง โดยเป็นสาเหตุทั้งทางตรงและทางอ้อมส่งผ่านการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูด้านการควบคุมระเบียบวินัยของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.3 ตัวแปรการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูด้านการสอน (TCEI) ได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงลบจากตัวแปรความเครียดจากภาระงาน (SW) เท่ากับ $-.34$ แสดงว่าความเครียดจากภาระงานเป็นสาเหตุโดยตรงที่ทำให้การรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูด้านการสอนลดลง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.01$

3.4 ตัวแปรการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูด้านการควบคุมระเบียบวินัยของนักเรียน (TCED) ได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงลบจากตัวแปรความเครียดจากพฤติกรรมของนักเรียน (SB) เท่ากับ $-.26$ แสดงว่าความเครียดจากพฤติกรรมของนักเรียนเป็นสาเหตุโดยตรงที่ทำให้การรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูด้านการควบคุมระเบียบวินัยของนักเรียนลดลง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.01$

3.5 ตัวแปรความพึงพอใจในงานของครู (SAT) ได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกจากตัวแปรการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูด้านการสอน (TCEI) เท่ากับ $.33$ แสดงว่า การรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูด้านการสอนเป็นสาเหตุโดยตรงที่ทำให้ความพึงพอใจในงานของครูเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.01$

3.6 ตัวแปรความพึงพอใจในงานของครู (SAT) ได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกจากตัวแปรการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูด้านการควบคุมระเบียบวินัยของนักเรียน (TCED) เท่ากับ $.28$ แสดงว่า การรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูด้านการควบคุมระเบียบวินัยของนักเรียนเป็นสาเหตุโดยตรงที่ทำให้ความพึงพอใจในงานของครูเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.01$

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงมีทั้งค่าที่เป็นบวกและลบ โดยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงที่มีค่าสูงสุดคือ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูด้านการสอน (TCEI) กับตัวแปรการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูด้านการควบคุมระเบียบวินัยของนักเรียน (TCED) มีค่าเท่ากับ $.80$ แสดงว่า การรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูด้านการสอนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูด้านการควบคุมระเบียบวินัยของนักเรียนในระดับสูง ส่วนสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงที่มีค่าต่ำสุดคือ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรความเครียดจากภาระงาน (SW) กับตัวแปรการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูด้านการควบคุมระเบียบวินัยของนักเรียน (TCED) มีค่าเท่ากับ $-.18$ แสดงว่าความเครียดจากภาระงานมีความสัมพันธ์ทางลบกับการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูด้านการควบคุมระเบียบวินัยของนักเรียนในระดับต่ำ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในงานของครูมี 4 ตัวแปร คือ ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางบวก จำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ การรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูด้านการสอน และการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูด้านการควบคุมระเบียบวินัยของนักเรียน ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางลบ จำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ ความเครียดจากภาระงาน และความเครียดจากพฤติกรรมของนักเรียน โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมต่อความพึงพอใจในงานของครูมากที่สุดคือ การรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูด้านการสอน (.33) รองลงมาคือ การรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูด้านการควบคุมระเบียบวินัยของนักเรียน (.28) ความเครียดจากภาระงาน ($-.28$) และความเครียดจากพฤติกรรมของนักเรียน ($-.22$)

ผลการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า ภาระงานและพฤติกรรมของนักเรียนเป็น 2 ปัจจัยหลักที่ทำให้ครูเกิดความเหนื่อยหน่าย และเกิดความเครียดในการปฏิบัติงาน (Betoret, 2006; Jepson & Forrest, 2006) ซึ่งความเครียดในการปฏิบัติงานของครูในระดับสูง นอกจากมีผลกระทบต่อสุขภาพกาย และสุขภาพจิตแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู โดยแสดงออกเป็นพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น เฉื่อยชา ขาดงานบ่อย การทำงานขาดประสิทธิภาพ การตัดสินใจไม่ดี ขาดสมาธิในการทำงาน ควบคุมตนเองไม่ได้ ไม่สามารถทำงานให้เสร็จสิ้น ความสนใจในงานลดลง และคุณภาพในการทำงานต่ำ (Schultz, 1998 อ้างถึงใน เลิศลักษณ์ นันทวิสิทธิ์, 2546) ชัตเตอร์แลนด์ และคูเปอร์ (Suterland & Cooper, 1991 cited in Travers & Cooper, 1996) ได้ศึกษาเรื่องความเครียดในการปฏิบัติงานของครูพบว่า ความเครียดในการปฏิบัติงานของครูในระดับสูงส่งผลกระทบต่อร่างกาย จิตใจ และพฤติกรรมในการทำงาน สอดคล้องกับ เจปสัน และฟอเรสต์ (Jepson & Forrest, 2006) ที่กล่าวว่า ความเครียดในการปฏิบัติงานของครูในระดับสูงส่งผลกระทบอย่างมากต่อความสามารถในการปฏิบัติงานของครู การตัดสินใจ สุขภาพกาย สุขภาพจิต และความพึงพอใจในงานของครูโดยรวม

ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า ความเครียดจากภาระงาน และความเครียดจากพฤติกรรมของนักเรียนส่งผลกระทบด้านลบต่อความพึงพอใจในงานของครู ในขณะที่การรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูด้านการสอน และการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูด้านการควบคุมระเบียบวินัยของนักเรียน ส่งผลกระทบด้านบวกต่อความพึงพอใจในงานของครู กล่าวคือ ครูที่ได้รับความเครียดจากภาระงาน และความเครียดจากพฤติกรรมของนักเรียน จะมีความพึงพอใจในงานลดลง แต่การรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูด้านการสอน และการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูด้านการควบคุมระเบียบวินัยของนักเรียน สามารถช่วยเพิ่มความพึงพอใจในงานของครูเพิ่มขึ้นได้ ผลการวิจัยนี้สนับสนุนข้อค้นพบของแบคเกอร์ แฮคเคนเนน เดเมอร์รูที และแซนโทพูลู (Bakker, Hakanen, Demerouti, & Xanthopoulou, 2007) ที่พบว่าการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูนอกจากจะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนแล้ว ยังช่วยลดผลกระทบด้านลบของความเครียดที่มีต่อความพึงพอใจในงานของครู

การรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูเป็นการที่ครูแต่ละคนมีความเชื่อมั่นในความสามารถของคณะครูโรงเรียนว่า สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพก่อให้เกิดผลลัพธ์ด้านบวกต่อนักเรียน ครูที่มีการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูในระดับสูงแสดงให้เห็นถึงความอดทนและความยืดหยุ่น เมื่อทำงานกับนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่ยากต่อการสอน เพื่อปรับปรุงระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีการจัดการสอนพิเศษสำหรับนักเรียนที่มีระดับผลการเรียนต่ำ ออกแบบการสอนเพื่อเร่งแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ รวมถึงจัดกิจกรรมการสอนที่ทำให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น ใช้รูปแบบการสอนที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์โดยให้ออกาสนักเรียนจัดการเรียนรู้ของตนเอง มีการจัดการพฤติกรรมในชั้นเรียนอย่างเอาใจใส่เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ทำให้ครูใช้เวลาน้อยลงในประเด็นพฤติกรรมและใช้เวลามากขึ้นในเรื่องการสอนให้มีประสิทธิภาพ (Bandura, 1997)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าครูที่มีการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูในระดับสูงจะมีคุณลักษณะสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้การปฏิบัติงานของครู ทั้งในระดับบุคคลและระดับโรงเรียน ประสบความสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ ซึ่งการที่ครูประสบความสำเร็จในการทำงานย่อมทำให้ครู

เกิดความรู้สึกเป็นสุข พอใจกับงาน เกิดความมุ่งมั่น พุ่มเท อุทิศร่างกายแรงใจให้กับงาน เพื่อให้งานที่
ทำให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายมากยิ่งขึ้น ในที่สุดจะส่งผลให้มีความเครียดในการปฏิบัติงาน
ของครูลดลง และมีความพึงพอใจในงานเพิ่มขึ้น

ดังนั้นการศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูที่มีต่อความพึงพอใจในงาน
ของครูจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะความพึงพอใจในงานมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวันและ
การปฏิบัติงานในทุกอาชีพ การที่ครูจะปฏิบัติงานได้นั้น ครูจำเป็นต้องได้รับความพึงพอใจในงานใน
แต่ละวัน ผลการศึกษาที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่า ความพึงพอใจในงานมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพใน
การปฏิบัติงานของครู ความมุ่งมั่นในการทำงาน การขาดงาน สุขภาพกาย สุขภาพจิต และการมี
สุขภาพที่ดีโดยรวม (Judge et al., 2001; Caprara et al., 2003) ซึ่งการที่ครูมีความพึงพอใจในงาน
เพิ่มมากขึ้นจะช่วยสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและช่วยรักษาครูให้อยู่อาชีพ
ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ความเครียดในการปฏิบัติงานเป็นปัจจัยที่สามารถทำให้ครูเกิดความเหนื่อยหน่าย
เกิดความท้อแท้ในการปฏิบัติงาน และส่งผลให้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูลดลง
(Greenglass & Burke, 2003) ทักษะการบริหารจัดการและทักษะการจัดการชั้นเรียนของครู
แต่ละคน อาจสามารถช่วยบรรเทาความเครียดในการปฏิบัติงานของครูที่มีสาเหตุมาจากภาระงาน
และพฤติกรรมของนักเรียนให้ลดลงได้ และผลการวิจัยนี้พบว่า การรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูด้าน
การสอน และการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูด้านการควบคุมระเบียบวินัยของนักเรียน สามารถ
ช่วยลดผลกระทบด้านลบของความเครียดที่มีต่อความพึงพอใจในงานของครู อีกทั้งจากการประมวล
เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า โรงเรียนที่ครูมีการรับรู้ความสามารถของกลุ่ม
ครูในระดับสูงแสดงให้เห็นถึงความอดทน และความยืดหยุ่นของครู เมื่อต้องเผชิญกับพฤติกรรมของ
นักเรียนที่ยากต่อการสอน พยายามที่จะปรับปรุงผลการเรียนของนักเรียน มีการสอนพิเศษสำหรับ
นักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ ออกแบบการสอนเพื่อเร่งแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น มีการจัดการกับ
พฤติกรรมของนักเรียนอย่างเอาใจใส่ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ทำให้ครูใช้เวลาอันน้อยลงใน
ประเด็นปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน และใช้เวลามากขึ้นเพื่อจัดการสอนให้นักเรียน
เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Bandura, 1997) การที่ครูมีคุณลักษณะดังกล่าวถือเป็นสิ่ง
สำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้การปฏิบัติงานของครู ทั้งในระดับบุคคลและในระดับโรงเรียนประสบ
ความสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ ซึ่งการที่ครูประสบความสำเร็จในการทำงานย่อมทำให้ครูเกิด
ความรู้สึกเป็นสุข พอใจกับงาน เกิดความมุ่งมั่น พุ่มเท อุทิศร่างกายแรงใจให้กับงาน เพื่อให้งานที่
เกิดประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายมากยิ่งขึ้น ผู้บริหารโรงเรียนจึงควรตระหนักในความสำเร็จ และ
ทำความเข้าใจถึงแหล่งที่มาและกระบวนการพัฒนาการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูให้เกิดขึ้นกับ
คณะครูในโรงเรียน ซึ่งตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญาของแบนดูรา กล่าวว่า
แหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูมีอยู่ 4 แหล่ง คือ

1. ประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จ ความสำเร็จในการทำงานร่วมกันจะเพิ่ม
ความเชื่อมั่นในการรับรู้ถึงความสามารถของกลุ่มครูซึ่งเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

2. การได้สังเกตตัวแบบหรือการเรียนรู้โดยใช้การสังเกตองค์อื่น ครูได้รับข้อมูลเหล่านี้ ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคณะครูในโรงเรียนและจากโรงเรียนอื่น ครูจะฟังเรื่องราวที่ประสบความสำเร็จของตนจากเพื่อนร่วมงาน และจากการประสบความสำเร็จของโรงเรียนอื่น ๆ เหมือนกับว่าวิจัยผลที่ได้จากโรงเรียนที่เป็นตัวอย่าง อย่างเดียวกับการได้สังเกตประสบการณ์ของผู้อื่นและการใช้ตัวแบบจะทำให้ได้รับหนทางที่พัฒนาการรับรู้ความสามารถของครูเป็นรายบุคคล ซึ่งมากพอที่จะส่งผลต่อการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครู (Goddard, 2000)

3. การชักนำทางสังคม เป็นการบอกกล่าวกลุ่มครูมีความสามารถที่จะประสบความสำเร็จได้ วิธีการนี้ค่อนข้างใช้ง่ายและใช้กันทั่วไป แบนดูรา (Bandura, 2000) แนะนำว่า การทำให้ครูมีการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูอย่างได้ผลนั้น ควรใช้ร่วมกับการทำให้ครูมีประสบการณ์ของการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งต้องค่อย ๆ สร้างความสามารถให้กับครูอย่างค่อยเป็นค่อยไปและให้เกิดความสำเร็จตามลำดับขั้นตอนพร้อมทั้งการใช้คำพูดชักจูงร่วมด้วย

4. การกระตุ้นทางอารมณ์ โดยจะอยู่ในรูปแบบของความเครียด ซึ่งองค์การจะเกิดแรงกดดันส่งผลให้ทำงานต่อไปได้ การที่จะปรับเปลี่ยนหรือจะทำอะไรเมื่อต้องเผชิญกับความแตกแยกขององค์กร ประสิทธิภาพการทำงานจะลดลงเป็นผลให้การทำงานไม่ปกติเหมือนที่เคยทำ ส่งผลให้การวางแผนหรือการจัดการล้มเหลว ทำให้เกิดความเข้าใจผิด บางครั้งการตอบสนอง หรือความเข้าใจในการตอบสนองมากเกินไปก็จะผิดเพี้ยนไป หรือไม่ก็ไม่ตอบสนองเลย องค์การต้องมีการกระตุ้นทางอารมณ์ขององค์กรนั้นเพื่อให้มีการปรับเปลี่ยนไปในทางที่ดี (Goddard, 2000)

สำหรับการพัฒนาให้ครูมีการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูนั้น รอสส์ และเกรย์ (Ross & Gray, 2006) ได้เสนอไว้ 4 ขั้นตอนดังนี้

1. สร้างความรู้และทักษะในการสอนอย่างมีประสิทธิภาพให้กับครู
2. สร้างโอกาสให้ครูได้ประสานความร่วมมือเพื่อแลกเปลี่ยนทักษะและประสบการณ์ในการทำงานร่วมกัน
3. ชี้แจงผลลัพธ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นให้ครูมีความเข้าใจอย่างชัดเจนและให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน และให้ผลสะท้อนจากการดำเนินงานของครู (Feedback)
4. ให้ครูมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจในการดำเนินงานของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ผลการวิจัยนี้ทำให้ทราบว่าตัวแปรการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครู มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความพึงพอใจในงานของครู แต่การวิจัยนี้มีการศึกษาจำกัดอยู่ในกลุ่มตัวอย่างระดับครูเท่านั้น จึงควรมีการศึกษากลุ่มตัวอย่างในระดับผู้บริหารโรงเรียนเพิ่มเติม โดยการวิเคราะห์เชิงสาเหตุแบบพหุระดับ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างระดับ คือ ระดับผู้บริหารโรงเรียน และระดับครูต่อไป

2. ควรมีการศึกษาต่อเกี่ยวกับผลของการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูที่มีต่อพฤติกรรมการสอนที่มีประสิทธิผลของครูในโรงเรียน โดยศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มครูที่มีการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูในระดับสูงกับกลุ่มครูที่มีการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูในระดับต่ำ

เพื่อเป็นการเปรียบเทียบ แสดงให้เห็นความสำคัญของบทบาทการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครู ชัดเจนยิ่งขึ้น

3. งานวิจัยนี้ศึกษาความเครียดในการปฏิบัติงานของครูจำกัดอยู่เพียงสองด้าน คือ ด้านภาระงาน และด้านพฤติกรรมของนักเรียน และศึกษาการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครู เพียงด้านการสอน และด้านการควบคุมระเบียบวินัยของนักเรียนเท่านั้น ผู้วิจัยที่สนใจจึงควร ศึกษาความเครียดในการปฏิบัติงานของครูที่มีสาเหตุมาจากผู้ปกครองนักเรียน และศึกษาการรับรู้ ความสามารถของกลุ่มครู ด้านพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียน และด้านการพัฒนาบุคลากรของ โรงเรียนเพิ่มเติม และใช้ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจในงานอื่น ๆ มาเป็นกรอบในการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจในงานของครู เพื่อเปรียบเทียบกับทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์